

Potencijali ruralnog turizma Virovitičko-podravske županije

Čujić, Kristina

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:217624>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Kristina Čujić, apsolvant

Diplomski studij smjer Agroekonomika

**POTENCIJAL RURALNOG TURIZMA VIROVITIČKO-PODRAVSKE
ŽUPANIJE**

Diplomski rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Kristina Čujić, apsolvant

Diplomski studij smjer Agroekonomika

**POTENCIJAL RURALNOG TURIZMA VIROVITIČKO-PODRAVSKE
ŽUPANIJE**

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. prof.dr.sc. Jadranka Deže, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, član

Osijek, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE O RURALNOM TURIZMU	2
3. MATERIJAL I METODE.....	4
4. ZNAČAJ TURIZMA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	5
4.1. Broj posjetitelja Virovitičko-podravske županije.....	7
4.2. SWOT analiza Virovitičko-podravske županije.....	8
5. PRIRODNE I KULTURNE ATRAKCIJE	10
5.1. Orahovica	10
5.1.1. Orahovačko jezero	10
5.1.2. Ružica grad	11
5.1.3. Stari grad	12
5.1.4. Orahovačko proljeće	13
5.1.5. Crkva Našašća sv. Križa	14
5.1.6. Vodenica – tihi svjedok stogodišnje povijesti.....	15
5.1.7. Stari orahovački podrum.....	16
5.1.8. Crkva Sv. Lovre – Crkvari.....	17
5.1.9. Manastir Sv. Nikole	18
5.2. Papuk.....	19
5.2.1. Rupnica	20
5.2.2. Sekulinačke planine.....	21
5.2.3. Jankovac.....	23
6. ANALIZA TURISTIČKIH SUBJEKATA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	24
6.1. OPG Šimatić.....	24
6.2. Pustara Višnjica.....	25
6.3. Zlatni klas Pitomača.....	25
6.4. Lovačka kuća Jošavac	26

6.5. Agroturizam – odmor u zelenom	27
7. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE SUBJEKATA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE ..	28
8. ZAKLJUČAK	40
9. POPIS LITERATURE	41
10. SAŽETAK.....	43
11. SUMMARY	44
12. POPIS TABLICA.....	45
13. POPIS SLIKA	46
14. POPIS GRAFIKONA	47
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	48
BASIC DOCUMENTATION CARD	49

1. UVOD

Turizam je jedan od najvažnijih pokretača razvoja gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Već dugi niz godina Hrvatska je turistički orijentirana zemlja te turizam čini jednu od najvećih snaga gospodarstva. Počeci ostvarivanja boljih rezultata počeli su donošenjem raznih strategija razvoja turizma pojedinih područja i regija, ali ona najvažnija je Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine u kojoj su postavljene smjernice za napredak turističkog sektora. Osim velike popularnosti pomorskog turizma, Republika Hrvatska ima veliko kulturno naslijeđe te bogatu seosku kulturu koja dolazi do izražaja preko ruralnog turizma.

Za svrhu pisanja diplomskog rada provedeno je istraživanje u Virovitičko-podravskoj županiji. Obradena su ključna pitanja pet vlasnika turističkih ruralnih objekata s prostora, a to su: Lovačka kuća Jošavac, OPG Šimatić, Pustara Višnjica, Agroturizam – odmor u zelenom i Zlatni klas Pitomača. U anketi su postavljena 85 pitanja koja se direktno odnose na njihovu ponudu, mogućnosti i buduće aktivnosti.

Cilj rada je prikaz turističkih atrakcija i stanja ruralnog turizma Virovitičko-podravske županije na temelju svega što županija nudi te iskorištenošću istog doći do zaključka koliki je potencijal te njegova neiskorištenost. Cilj istraživanja je upoznati se s turističkim objektima županije, njihovim mišljenjem o poteškoćama i prednostima ruralnog turizma u županiji.

2. PREGLED LITERATURE O RURALNOM TURIZMU

Ruralni turizam Virovitičko-podravske županije u hrvatskoj literaturi dosad je nedovoljno istražen. Virovitičko-podravska županija ima brojna prirodna bogatstva i veliki potencijal za razvoj ruralnog turizma. Ruralni turizam mogao bi imati znatno veći utjecaj na nacionalno gospodarstvo od onoga što ima trenutno. Naime, ruralni turizam u Republici Hrvatskoj može postati jedan od glavnih pokretača razvoja u manje razvijenim područjima. Razvoj turističke ponude, koji koristi jedinstveni lokalni potencijal, ima značajan utjecaj na rast bruto domaćeg proizvoda i zaposlenost (Demonja, 2014.). Prema autorima Bartoluci i sur. (2015.) dosadašnji razvoj ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj bio je uglavnom prepušten pojedinačnoj poduzetničkoj inicijativi i nepotpunim izvorima financiranja pa se razvila neujednačena turistička ruralna ponuda temeljena na različitim vrstama i specifičnim oblicima turizma. Osnovna ograničenja za razvoj ruralnog turizma su financijska sredstva i radna snaga, zbog starosne dobi i iseljavanja. Cilj nositelja i obitelji je da se članovi educiraju u specifičnim znanjima te poznavanje procesa prijave na EU projekte (Zrakić i sur., 2015). Dugoročni razvoj ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj treba se temeljiti na načelima održivosti: načelu ekološke održivosti, sociokulturne i ekonomske održivosti. Usklađenim djelovanjem načela održivosti u ruralnom turizmu može se osigurati dugoročni razvoj turizma kontinentalne Hrvatske koji svoj identitet gradi na sve većem broju prirodnih, sociokulturnih i ekonomskih resursa i atrakcija (Bartoluci i sur., 2016.).

Autor Lukić (2002.) u svom djelu: „Turizam na seljačkim gospodarstvima u Hrvatskoj” navodi kako ruralni prostori svijeta i Hrvatske doživljavaju promjenu. Turizam je jedna od djelatnosti koja može imati značajan utjecaj na ekonomsku, socijalnu i funkcionalnu strukturu ruralnog prostora. Također, to je i djelatnost koja će imati sve veću ulogu u stvaranju nacionalnog dohotka u 21. stoljeću. U definiranju pojma ruralnog turizma Ružić (2010.) ističe pojam ruralnog prostora, pa je prema njemu to vrsta turizma razvijena na prostoru izvan gradskih središta. Isti autor dalje navodi o ruralnom turizmu kako je to skupni naziv za različite aktivnosti i oblike turizma koji se razvijaju u ruralnom prostoru. On zadire u dva gospodarska sektora, turizam i poljoprivredu, koji zajedno oblikuju turističku ponudu, koja se može ostvariti unutar seljačkog gospodarstva ili u seoskoj sredini. Određen je prirodnim i kulturnim resursima koji se nalaze na ruralnim područjima, a oni predstavljaju dobar temelj za ruralni razvoj. U posljednje vrijeme ruralnom turizmu

počinje se pridavati sve veća pozornost jer ruralni prostor Hrvatske zauzima oko 90% njezine površine, što je ogroman potencijal za njegov razvoj.

Od radova u kojima se govori o atraktivnosti ruralnog turizma izdvajaju se radovi autora Kušen E., Ružić P., Demonja D., Baćac R. U knjizi Klasifikacija turističkih atrakcija autor (Kušen, 2002.) govori o „novom turizmu” i objašnjava koje su turističke atrakcije u njegovu svrhu potrebne. Iznosi klasifikaciju turističkih atrakcija, nove trendove u turizmu i ukazuje na njihovu važnost. U knjizi Turizam i rekreacija (Kušen, 2007.) objašnjava zašto turisti posjećuju mjesta u kojima postoje turističke atrakcije i zašto su turističke atrakcije osnovica razvoja turizma. Iznosi pojmovno objašnjenje ruralnog turizma i njegovu problematiku. Autori Ružić P., Demonja D. (2013.) u djelu Prirodna i antropogena osnova turizma Hrvatske istražuju ruralni turizam Hrvatske s aspekta njegovih prirodnih i društvenih razvojnih posebnosti. Također, daju povijesni prikaz razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj. Demonja D., Baćac R. (2012.) u knjizi Baština i tradicija u oblikovanju turističke ponude na ruralnom prostoru Hrvatske ističu da su tradicija i baština temelji seoskog turizma.

Kako su ruralna područja sve traženija kao mjesta za odmor i odmak od gradskog načina života, sela prestaju biti samo mjesta poljoprivredne proizvodnje. Uvođenjem agroturizma na gospodarstvo, osim porasta prihoda, raste i poljoprivredna proizvodnja. Povećava se proizvodnja tradicijskih proizvoda, uređuju se stare seoske kuće, čuvaju se stari zanati te općenito kultura nekog sela. Ne smije se zanemariti niti mogućnost uvođenja ostalih nepoljoprivrednih usluga na takva gospodarstva.

3. MATERIJAL I METODE

U izradi samog diplomskog rada korištena je literatura iz područja turizma kao i određene internetske stranice. Također, korišteni su podaci sa stranice Hrvatske turističke zajednice i sa stranice Turističke zajednice Virovitičko-podravске županije.

Korišteni su primarni i sekundarni izvori informacija. Primarni izvor informacija su provedene ankete. Sekundarni izvor informacija bili su katalog, završni rad i internet stranice.

Pri izradi rada obrađeni su i prikazani podatci prikupljeni anketom provedenom među 5 ruralnih objekata na području Virovitičko-podravске županije. Kako bi se što lakše interpretirali ti podatci, korištene su tablice i grafikoni. Istraženo je stanje ruralnog turizma županije kroz SWOT analizu. Cilj SWOT analize je pregled stanja ruralnog turizma u Virovitičko-podravskoj županiji. Uvidjeti glavne snage županije, što se ispostavilo da su velika prirodna bogatstva te kako kapitalizirati na njima. Dok ujedno imamo uvid u najveće probleme i razlog zašto taj veliki potencijal stoji neiskorišten.

4. ZNAČAJ TURIZMA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Virovitičko-podravska županija obiluje raznim prirodnim, kulturnim i vjerskim znamenitostima. Može se pohvaliti širokom lepezom sadržaja koje nude gradovi kao što su Virovitica, Slatina, Orahovica te manja mjesta koja okružuju te gradove. Izrazitu važnost dobiva Park prirode Papuk koji ima najveću posjećenost gledajući s turističkog aspekta. Županija ima i raznoliku sportsku ponudu, no nedovoljno ulaže u promociju, te za pojedine sportske sadržaje zna određen krug ljudi. Najlakše je prikazati turističke ponude kroz turističke zajednice gradova koji se nalaze u Virovitičko-podravskoj županiji. Na području Virovitičko-podravske županije djeluje šest turističkih zajednica, a to su: Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije, Turistička zajednica grada Virovitice, Turistička zajednica grada Slatine, Turistička zajednica grada Orahovice, Turistička zajednica općine Pitomača i Turistička zajednica općine Čačinci.

Virovitica je gospodarsko i kulturno središte Virovitičko-podravske županije. Ovaj grad ima mogućnost ponuditi razne povijesne, kazališne, književne, kulturne, sportske i mnoge druge sadržaje koji održavaju atraktivnost Virovitice. Dvije su velike manifestacije koje se održavaju u Virovitici, "Rokovo" i "Prosinac u gradu". Na tim manifestacijama se nastoje objediniti tradicijski običaji i suvremenost te im prisustvuje velik broj ljudi. Uz povećavanje potražnje nastaje potreba za smještajnim objektima te se otvaraju novi ugostiteljski i smještajni objekti.

Grad ima raznolike građevine koje privlače poglede i ostavljaju bez daha. Turistima su na raspolaganju razni objekti koje mogu posjetiti, kao što je na primjer Palača Pejačević, Franjevački samostan i crkva sv. Roka. U Virovitici se nalazi zgrada Prve hrvatske štedionice i Glazbena škola Jan Valšmisky koju je sam Jan i osnovao te je po njemu škola i dobila ime. Tu se također nalaze i prirodne atrakcije kao što su virovitički ribnjaci, gradski park i vinska cesta "Virovitički vidici".

Slika 1. Grad Virovitica

Izvor: <http://www.virovitica.hr/population-of-virovitica/>

Slatina je manji grad od Virovitice koji pripada Virovitičko-podravskoj županiji te se u njemu, ali i oko njega nalaze mnogobrojne prirodne ljepote. Najveća važnost pridodaje se prirodnim ljepotama, a osim prirodnih ljepota ovo područje obiluje raznim povijesnim građevinama koje svojim izgledom ljude ostavljaju bez daha. Građevina koja ima posebni značaj u Slatini je dvorac grofa Janka Draškovića, poznat i pod nazivom “Vila Margold” ili “Draškovićev dvorac”. Također, tu je i zgrada “Stara škola” koja je smještena u samom središtu grada. Stari podrum još je jedna atrakcija vrijedna posjeta. Poznat je po tome što je u njemu proizveden prvi hrvatski pjenušac 1885. godine, a proizvela ga je kneževska obitelj Schaumburg Lippe. U Slatini se nalaze i sakralni objekti od kojih se izdvajaju crkva sv. Josipa, pravoslavna parohijska crkva sv. Petra i Pavla, evangelička crkva te mnogi drugi važni spomenici sakralnog karaktera koji su značajni na slatinskom području.

U gradu Slatini održavaju se i razne manifestacije. Manifestacije koje se održavaju raznog su karaktera, od kulturnog, sportskog pa do lovno-ribolovnog sadržaja. Cilj svih manifestacija i provedenih aktivnosti je postići višu razinu atraktivnosti grada Slatine te privući što više turista.

Slika 2. Grad Slatina

Izvor: <https://grad-svetanedelja.hr/o-gradu/gradovi-prijatelji/>

4.1. Broj posjetitelja Virovitičko-podravske županije

Virovitičko-podravska županija među manjim je županijama u Republici Hrvatskoj po površini koja iznosi 2 022 km², no unatoč tome postala je poznata po svojim brojnim prirodnim i turističkim atrakcijama. Iz godine u godinu broj posjetitelja raste, kao i broj noćenja. Svemu tome doprinijele su brojne turističke manifestacije, sudjelovanje na raznim turističkim sajmovima poput „Destinations - The Holiday & Travel Show” te oglašavanjem putem društvenih mreža i internet stranica, kao što je na primjer stranica Turističke zajednice Virovitičko-podravske županije. Velikom značaju turističkog razvoja županije doprinose prirodna bogatstva, kao što su Park prirode Papuk, park-šuma Jankovac te grad Orahovica. Do kraja kolovoza 2018. godine Park prirode Papuk bilježi rekord po broju posjetitelja. Park je posjetilo više od 25 000 posjetitelja. Također, u gradu Orahovici se bilježi porast posjetitelja, jednim dijelom je za to zaslužan festival Ferragosto Jam, najveći ljetni festival na području Slavonije. Festival se održava na Orahovačkom jezeru kojeg svake godine posjeti preko 1 000 posjetitelja.

Tablica 1. Dolasci turista po godinama

GODINA	dolasci turista u 000	indeks tekuća/prethodna godina	struktura u %
2011.	14	-	
2012.	12	85,7	0,1
2013.	14	116,7	0,1
2014.	13	92,9	0,1
2015.	11,3	86,9	0,1
2016.	12,8	113,3	0,1
2017.	14	116,7	0,1

Izvor: <https://www.htz.hr/hr-HR/informacije-o-trzistima/turizam-u-brojkama>

Kroz godine dolasci turista u Virovitičko-podravskoj županiji variraju. Godine s najviše dolazaka su 2011., 2013. i 2017. Tek se od 2015. godine vidi postupno povećanje u dolascima što bi značilo da od tada postoje kontinuirana ulaganja u poboljšanje iskustava gostiju i pravovaljano oglašavanje.

Temeljeno na postupnom povećanju od 13-16% u dolascima u prethodne dvije godine, za 2018. godinu može se predviđati da će dolazaka biti negdje između 15 500 i 16 200, u slučaju da se trend nastavi. To bi značilo da bi u 2018. godini trebalo biti najviše dolazaka u bilježenih 8 godina.

4.2. SWOT analiza Virovitičko-podravске županije

Virovitičko-podravska županija nalazi se u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Svojim geografskim položajem trebala bi biti poveznica središta Hrvatske (Zagreba) i istoka (Osijeka) te sjevera (Mađarske) i juga (BiH) istočne Hrvatske, ali zbog loše cestovne i željezničke infrastrukture nije. Brojna su prirodna bogatstva županije: čist okoliš, ugodan i lijep prostor, šume, vode, rijeke, „mini” jezera, ali i brojna izvorišta pitke vode, povijesno kulturno nasljeđe, kvalitetno poljoprivredno zemljište, mineralne sirovine. Županija ima ogroman potencijal za razvoj ruralnog turizma, ali on nažalost nije dovoljno iskorišten. Taj bi se potencijal trebao iskoristiti jer se sve više ljudi odlučuje za odlazak u miran provod u netaknutoj prirodi.

Na području županije nalazi se Park prirode Papuk. Geopark Papuk, prvi hrvatski geopark, uvršten je u svjetsku organizaciju UNESCO. Također, pod zaštitom UNESCO-a na tom području nalazi se rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav, kojim je prepoznata izuzetna prirodna vrijednost ovog prostora na svjetskoj i europskoj razini.

Krajem 2014. godine na području Virovitičko-podravске županije uspostavljena je mreža od 535 km označenih biciklističkih staza koje su podijeljene u 13 tematskih ruta, a od kojih se dio odnosi na fizički nastavak našim područjem dvije poznate međunarodne biciklističke rute: Dravska ruta i EuroVelo 13 (Ruta željezne zavjese).

Tablica 2. SWOT analiza Virovitičko-podravске županije

Snage	Slabosti
• obradive površine zauzimaju 99 420 hektara (6,8% hrvatskih oraničnih površina) • područje je iznimno bogato vlagom – prosječna godišnja količina padalina 800 – 827mm • 32% područja je šumovito područje • povijesno kulturno naslijeđe • razvijeno obrtništvo • veliki kapaciteti prerađivačke industrije koja je izvozno orijentirana • geostrateški i prometni položaj	• nedovoljna zainteresiranost stanovništva za poduzetničkim pothvatima • zakonodavne i administrativne prepreke ulaska u poduzetnički pothvat • slaba državna potpora za poduzetničke pothvate • nedostatak stručnjaka
Prilike	Prijetnje
• mineralne sirovine – kvarcni pijesak, glina, vapnenac i šljunak, nafta te zemni plin • prerađivačka industrija koja kao fokus ima domaće tržište • poduzetničke zone • EU fondovi Programa Ruralnog razvoja 2014. – 2020.	• odlazak mladog stanovništva iz županije • migracija stanovništva u urbana područja • veliki rizik ulaska u poduzetnički pothvat zbog slabe potpore

Izvor: izrada autorice

5. PRIRODNE I KULTURNE ATRAKCIJE

Prirodna bogatstva i kulturne atrakcije Virovitičko-podravske županije obuhvaćaju dva najznačajnija turistička mjesta, a to su Orahovica i Park prirode Papuk na kojem se smjestio predivan Jankovac.

5.1. Orahovica

Turizam se u Orahovici počeo razvijati već 1914. godine kada je osnovano «Društvo za proljepšavanje mjesta i okolice», stoga ima dugu i bogatu tradiciju. Ono što Orahovicu čini turistički zanimljivom je čista i očuvana priroda te kulturno-povijesna baština. Turistički najzanimljivije lokacije su:

- orahovačko jezero,
- Ružica grad,
- Stari grad,
- Orahovačko proljeće,
- Crkva Našašća sv. Križa,
- vodenica,
- stari orahovački podrum,
- Crkva Sv. Lovre – Crkvari,
- Manastir Sv. Nikole.

5.1.1. Orahovačko jezero

Papuk u svom podnožju oblikuje izlomljen i naboran krajolik pun uvala i udolina. Ideja da se jedna od tih udolina pregradi branom i napuni planinskom vodom zaživjela je šezdesetih godina prošlog stoljeća. Pred očima Orahovice, tu ispod Ružice grada, ruševine golemog drevnog grada, udomilo se orahovačko umjetno jezero. Orahovačko jezero tako je godinama primalo svoje goste. Svakog ranog proljeća čišćeno je dno jezera, a pred sezonu kupanja temeljito je uređivana njegova obala. Kupači i izletnici prepoznali su sve prednosti

prostora i pohrlili na orahovačko jezero. Svaki od posjetitelja nađe svoj sadržaj. Kupači se poslije uživanja u bistroj vodi ovog planinskog ogledala mogu ispružiti na travnatoj obali, sunčati se ili se u sjeni drveća prepustiti umilnoj ptičjoj glazbi. Planira se napraviti turistički kompleks kojim će se područje od oko 60 hektara pretvoriti u jedinstveni turistički centar u srcu Parka prirode Papuk. Ovakav jedinstveni turistički proizvod svojom bi atraktivnošću i raznolikom ponudom svojih sadržaja mogao zadovoljiti sve posjetitelje. No, prije svega treba stvoriti uvjete za daljnja ulaganja. Već ovakva razglednica uređenog orahovačkog jezera kako izgleda danas zasigurno je vodeća turistička atrakcija istočne Hrvatske. Izletnik ili pak putnik namjernik koji ga posjeti, dolazi ponovo.

Slika 3. Orahovačko jezero

Izvor: <https://tzgorahovica.hr/2018/07/18/izletiste-jezero/>

5.1.2. Ružica grad

Ružica grad ubraja se u najveće srednjovjekovne utvrđene gradove u predjelima sjeverne Hrvatske. Na 374 metra nadmorske visine njene zidine šire se na prostoru od oko 8 000 m². Izrasla iz planine, stoljećima dominira prostranom ispruženom ravnicom. S tri strane rasprostiru se dalekosežni vidici, a zaleđe je zaštićeno planinom, krševitom šumom. Izgrađena je u neko neodređeno vrijeme, bez imena njezinog vrsnog tvorca i graditelja. Ostaje tajna kako je graditelj na vrh brda dovlačio velike kamene blokove, čime su ih klesali, kakvim su se sredstvima služili da sagrade tvrđavu koja će odoljeti i neprijatelju i vremenu. Pretpostavlja se da je sigurno vrijeme postojanja prije 1220. godine, a potom,

shodno vremenu i potrebama, tragove ostavlja njena dogradnja u službi pojedine povijesne epohe. Bili su tu izgrađeni prostori za gospodare, gospodu, vojnike i služinčad, odaje i sobe, prostorije za odmor i razonodu, radionice, bogomolje, obredne i svečane dvorane, ali i spremišta, vojnice i perivojna šetališta.

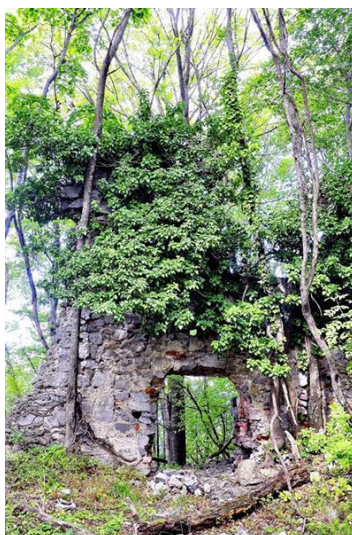

Slika 4. Ružica grad

Izvor: <https://lokalni.vecernji.hr/zupanije/jedan-od-najvecih-utvr-enih-gradova-sagra-ena-stijeni-i-okruzen-sumom-5563>

5.1.3. Stari grad

O povijesti Starog grada zna se vrlo malo. Prema vrsti, rasporedu i duljini zidova smatra se da je utvrda starija i da je zauzimala veću površinu od Ružice grada. Do sada nisu pronađeni tragovi udobnog stanovanja. To govori da je služila isključivo u vojničke svrhe. Svrstavaju je negdje u rani srednji vijek. Iz sačuvanih ostataka povjesničar Đuro Szabo sačinio je tlocrt utvrde Starog grada. Na temelju tlocrta može se zaključiti da se utvrda prostirala, poput Ružice grada, pravcem sjever-jug. Opisuju ga kao odmorište na putu iz Požeške kotline u Panonsku nizinu. Stari grad velika je povijesna nepoznanica budući da je njegova prošlost nedovoljno istražena. Ne zna se čak ni otkuda mu to ime. On predstavlja izazov povjesničarima. Na oko 700 metara nadmorske visine Stari je grad omiljena destinacija planinara i rijetkih izletnika.

Slika 5. Stari grad

Izvor: <http://www.zhrmku.org.mk/hrvatska-kulturna-bastina/stari-gradovika%C5%A1teli/zapadna-slavonija/stari-grad-orahovica>

5.1.4. Orahovačko proljeće

Tijekom godina Orahovačko proljeće obogaćivano je novim sadržajima. U povorci se može vidjeti pokretna maketa Ružice grada, likove iz bajki, vjetrenjače, helikoptere, slavonsku idilu. Onda slijede kulturno-umjetnička društva. Djevojke i snaše u čipkastim nošnjama i dukatima oko vrata, a muškarci, baje i bečari, u čizmama i nakrivljenim šeširima. Bogatstvo sadržaja Orahovačkog proljeća nije moguće prikazati u jednom danu. Stoga se ono već dugi niz godina organizira u više dana, tjedana, pa i duže. Na Orahovačkom proljeću ne zaobilaze se ni kulturna događanja za mlade i odrasle. Poklonici kulture mogu nazočiti predstavljanju knjiga, književnim večerima, kazališnim predstavama, odabranim filmovima. Bogat športski program prati svako Orahovačko proljeće. U športskom natjecateljskom duhu za svaku loptu bore se nogometaši, rukometaši, košarkaši, tenisači. Razne izložbe poseban su sadržaj manifestacije. Orahovački park za Orahovačka proljeća bio je domaćin susretima raznih skupina. Godinama je u sklopu Orahovačkog proljeća otvarana turistička sezona na Orahovačkom jezeru. Organizaciju manifestacije od prije nekoliko godina od Turističke zajednice Orahovica preuzeo je Grad Orahovica, sa željom i nastojanjem da postane samostalna institucija.

Slika 6. Orahovačko proljeće

Izvor: <http://www.icv.hr/2017/05/sutra-zapocinje-49-orahovacko-proljece/>

5.1.5. Crkva Našašća sv. Križa

Gotovo četrdesetmetarski toranj gospodari orahovačkim nebom. Već dva stoljeća istog izgleda stoji crkva Našašća svetog Križa Orahovica. Orahovačka župa spominje se u ranom srednjem vijeku, točnije 1334. godine. Do sredine 18. stoljeća u Orahovici je postojala crkva posvećena Našašću svetog Križa. Crkva je građena u baroknom stilu, ali su još uvijek nedostajali neki jače naglašeni elementi baroknog graditeljstva. Dogradnja i proširenje župne crkve počelo je 1793. godine, a dovršeno je 1798. godine. Osim glavnog oltara Našašća svetog Križa, tu su oltari Svete Katarine, Svetog Ivana Krstitelja i Blažene Djevice Marije. Crkva je bila posvećena 1800. godine. Crkvena vrata otvorena su za sve ljude. Crkvu krase bogata unutrašnjost s nizom vrijednih predmeta sakralne umjetnosti iz perioda baroka i klasicizma. Iznad glavnog oltara nalazi se slikovni prikaz Našašća svetog Križa. Na zadnjem zidu crkve ugrađene su mramorne nadgrobne ploče orahovačkih gospodara i članova njihovih obitelji. Vještim krasopisom ispisana su imena iz obitelji Mihalovich i drugi. Crkva Našašća svetog Križa vrijedan je spomenik i kulturna baština Orahovice.

Slika 7. Crkva Našašća sv. Križa

Izvor: <http://www.tablinum.hr/crkva-nasasca-sv-kriza-orahovica/orahovica/>

5.1.6. Vodenica – tihi svjedok stogodišnje povijesti

Sagrađena je početkom 20. stoljeća, a najstarija fotografija datira iz 1912. godine. Vlasnici vodenice bili su takozvani „poredari“. Postojao je red po kojem se vršila meljava žitarica u vodenici. Unaprijed se znalo tko i kada može doći samljeti žitarice. Pravo korištenja vodenice određivalo se prema tome koliko je koja obitelj uložila sredstava i rada u izgradnji i održavanju vodenice. Vodenica je bila u pogonu tijekom cijelog dana, ovisno o potrebi. Meljava se vršila čak i preko noći. Danju je na istom vodotoku, koristeći snagu vode, radila električna centrala (današnja zgrada orahovačke pekare) te valjaonica bakrenih limova (najvjerojatnije današnja kuća obitelji Nemeš). Tip orahovačke vodenice nalazimo u enciklopediji strojeva F. Razumovića. Ona se ubraja u kategoriju vodenica s ulazom vode u sredini. Takav tip vodenice bio je rijedak na ovim područjima. Kroničar bilježi da je ova vodenica bila jedna od najbržih u regiji. U muzeju u Münchenu čuva se maketa nekadašnjeg izgleda orahovačke vodenice.

Slika 8. Vodenica

Izvor: <http://www.rahamovica.hr/gospodarstvo/1/2373-vodeni-dragulj-rahamovice>

5.1.7. Stari orahovački podrum

U danom vremenskom prostoru, nadomak samog centra Orahovice, izgrađen je orahovački vinski podrum. Izgrađen je 1894. godine. Izgraditi ga je dao poznati orahovački vinogradar i vinar Martin pl. Nagy. Poslije II. svjetskog rata pripao je Poljoprivrednoj zadruzi Orahovica, čiji su djelatnici sredinom prošlog stoljeća osnovali i podigli suvremenije nasade vinograda na površini od četiri hektara. Kasnije u njega vino spremaju radnici Poljoprivrednog poduzeća – Kooperacija Orahovica. Danas on pripada Poljoprivrednom poduzeću – RJ Voćarstvo-vinogradarstvo Orahovica. Vino se u današnje vrijeme proizvodi na suvremeniji način i sprema u novom vinskom podrumu. No, bačve starog vinskog podruma nisu prazne. U nekoliko njih još se čuva vino. Bačve su izrađene šezdesetih godina prošlog stoljeća u Đurđenovcu i Slavonskom Brodu. Prostor ispod bačvi posut je grubim šljunkom dok je u podrumu suho. Sagrađen je iznad razine podzemnih voda, a pravilnom gradnjom, u podnožju brda, zaobilaze ga površinske vode.

Slika 9. Stari orahovački podrum

Izvor: <https://tzgorahovica.hr/2018/07/14/stari-orahovacki-podrum/>

5.1.8. Crkva Sv. Lovre – Crkvari

Crkva je jednobrodna gotička građevina s trostranim polukružnim završetkom s četiri potporna zida i gotičkim dovratnikom. Prema zapisima kroničara, crkvenim spomenicima, vizitacijskim izvješćima crkvenih dužnosnika, usmenim predajama i najnovijem sustavnom arheološko-konzervatorskom istraživanju, burna je povijest crkvaračke crkve. Na osnovi izgleda južnog ulaza crkva okvirno datira iz 15. stoljeća, a prema nekim izvorima iz 14. ili čak 13. stoljeća. Kroničari je spominju kao crkvu Svetog Duha. Gradili su je križari na nadmorskoj visini od 206 metara. Istaknuti teren bio je vrlo pogodan strateški položaj. Turci su nakon zauzimanja ovih krajeva prepoznali stratešku važnost ove destinacije. Nakon izгона Turaka iz Slavonije obnovila su se uništena svetišta i crkve. Crkvaračku su crkvu obnovili grofovi Pejačević. Crkva je preimenovana u hram Svetog Lovre, prema ranijim tradicijama i vremenu vladanja knezova i grofova Lovre i Nikole Iločkih. Posveta i blagoslov obavljani su pred velikim brojem vjernika 1743. godine. Crkveno zvono nabavio je narod Crkvara i Jošave za cijenu od pet carskih dukata i 12 lisičjih koža negdje oko 1540. godine. U okolini crkve otkriven je niz grobnih cjelina, do sada ukupno 116 grobova. U grobovima i oko njih pronađene su tkanine vezene zlatnim nitima, jednostavne kopčice, brončani prsten, novci iz vremena Matije Korvina, srebrni novac i tako dalje.

Slika 10. Crkva Sv. Lovre

Izvor: <https://tzgorahovica.hr/2018/07/14/crkva-sv-lovre-crkvari/>

5.1.9. Manastir Sv. Nikole

Jedan je od najstarijih pravoslavnih manastira u Hrvatskoj te je osnovan krajem 16. stoljeća. Manastir je nastao u nekoliko faza. Crkva je sagrađena u stilu moravske škole i predstavlja jedini primjer arhitekture ovog tipa na području Slavonije. Arheološki nalazi ostataka starije crkve ispod sadašnje manastirske upućuju na pretpostavku da je ranije na istom mjestu postojao srednjovjekovni samostan. Manastirska crkva oslikana je vrijednim freskama. Još u 16. stoljeću manastir je bio središte Požeške mitropolije i važan vjerski i kulturni centar. Manastir je bio teško oštećen u vrijeme borbi za oslobođenje od osmanlijske vlasti. Obnovljen je tijekom 18. stoljeća. Tijekom svake godine u manastiru se održavaju dva velika crkvena sabora: na dan Prijenosa moštiju sv. Nikole 22. svibnja (Nikolje) i blagdana Preobraženja 19. kolovoza. Tada se ovdje okuplja veliki broj pravoslavnih vjernika iz šireg okruženja da bi kroz svetu liturgiju i međusobno druženje potvrdili svoju pripadnost vjeri. Posjećuje ga puno novinara te domaćih i stranih televizijskih kuća. Danas u manastiru nema nikoga. Posljednji iguman manastira bio je pokojni Milutin Amidžić, svima poznat kao dobroćudni otac Milutin. Da bi danas posjetili manastir, potrebno je prethodno se najaviti.

Slika 11. Manastir Sv. Nikole

Izvor: <https://zeljkog.blogspot.com/2013/06/manastir-sv-nikole-orahovica.html>

5.2. Papuk

Papuk je 23. travnja 1999. godine zbog iznimne geološke i biološke raznolikosti i vrijedne kulturno-povijesne baštine proglašen parkom prirode. Aktivnosti Parka prirode Papuk usmjerene su na zaštitu, očuvanje i promicanje temeljnih prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka. Prostire se na površini od 336 km², a nalazi se administrativno na području dviju županija, Požeško-slavonske i Virovitičko-podravске. Općine i gradovi koje se nalaze na području Parka prirode Papuk su: Kaptol, Velika, Brestovac i grad Kutjevo (Požeško-slavonska županija) te općine Voćin, Čačinci i grad Orahovica (Virovitičko-podravska županija). Planine Papuk i Krndija pripadaju slavonskom gorju koje ima središnji geografski položaj u panonskom, nizinskom prostoru Slavonije. Gorja su izrazito šumske površine, pa ih i to razlikuje i razdvaja od okolnog krajobraza. Izvorne šume su dobro očuvane, a posebno su vrijedne šume panonske bukve i jele u višim predjelima. Unutar Parka prirode nalaze se brojna područja koja imaju veći stupanj zaštićenosti nego ostali dijelovi parka. Status posebno zaštićenih područja dobili su zbog svojih neuobičajenih značajki koje ih manifestiraju kao jedinstvene u području, regiji, zemlji ili čak i šire. Posebno zaštićena područja su:

- geološki spomenik prirode Rupnica,
- park šuma Jankovac,
- posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine,
- spomenik prirode Dva hrasta,

- spomenik prirode Stanište tise,
- posebni floristički rezervat Pliš-Mališćak-Turjak-Lapjak.

Područje Parka prirode predstavlja geološki najraznolikije područje u ovom dijelu Republike Hrvatske. Slijedom europskih i svjetskih inicijativa u zaštiti vrijedne geološke baštine stvorene su asocijacije kao što su: Europska mreža geoparkova (EGN) te Svjetska mreža geoparkova (GGN). Park prirode Papuk postao je članom navedenih asocijacija 2007. godine, kao prvi geopark iz Republike Hrvatske.

Slika 12. Park prirode Papuk

Izvor: <http://pp-papuk.hr/o-nama/o-parku/>

5.2.1. Rupnica

U blizini mjesta Voćin u sjeverozapadnom dijelu Parka smješten je jedinstveni geološki spomenik prirode Rupnica. Rupnica je još 1948. godine proglašena prvim geološkim spomenikom prirode u Hrvatskoj. Njegov geološki značaj je u jedinstvenoj morfološkoj pojavnosti vulkanskih stijena, u obliku četverokutnog i šesterokutnog stupastog lučenja alborskog riolita. Stupovi su nastali kao posljedica stvaranja pukotinskih sustava pri hlađenju magme na prolazu prema površini Zemlje. Lokalitet Rupnica je dio petrološki heterogene vulkanske mase unutar koje se nalaze različiti varijeteti bazalta, andezita, riolita i tufova. Oko starosti vulkanskog tijela postoji dvojba. Prema mišljenju jedne grupe geologa vulkaniti su nastali prije oko 70 milijuna godina (gornja kreda), dok su prema mišljenju drugih nastali prije oko 16 milijuna godina (srednji miocen). Na samom

lokalitetu izrađena je kraća poučna staza uz koju su postavljene poučne table. Uz stazu posjetitelji mogu saznati više o zanimljivostima Rupnice te o vulkanizmu i vulkanima općenito.

Slika 13. Rupnica

Izvor: <http://www.svijetokonas.net/geoloski-fenomen-rupnice/>

5.2.2. *Sekulinačke planine*

Posebni rezervat šumske vegetacije nalazi se u teško pristupačnom dijelu Papuka na nadmorskoj visini 740 do 820 metara. Oko 150 godina stara šuma bukve i jele zaštićena je 1966. godine kao poseban rezervat šumske vegetacije na površini od osam hektara. Šumskih je oaza prašumskoga tipa na Papuku ostalo vrlo malo pa je to područje, zbog starosti šume, iznimno važno za biološku raznolikost.

Slika 14. Sekulinačke planine

Izvor: <http://radio.hrt.hr/ep/prstom-po-globusu-vrhovi-slavonije-i-papuk-1-dio/83044/>

Catinella olivacea je vrlo rijetka europska vrsta gljive, a Sekulinačka planina je jedina šuma u Hrvatskoj gdje je ta vrsta pronađena. Catinella raste na mrtvim, trulim, srušenim bukovim stablima. U modernom šumarstvu srušena stabla se odmah miču iz šume, a iz šuma se uklanjaju suha i bolesna stabla. Takva su stabla staništa brojnim ugroženim vrstama kukaca i gljiva te gnjezdilišta ptica i odmarališta šišmiša, koji su postali ugroženi upravo zbog prevelike sječe u šumama i uklanjanja gospodarski nezanimljivih stabala.

Slika 15. Bukovo stablo s gljivama Catinella olivacea

Izvor: http://web.hamradio.hr/9aff/9AFF-093_Sekulinacke%20planine/Sekulinacke%20planine.htm

5.2.3. Jankovac

Smješten je na sjevernim obroncima Papuka na visini od 475 m. Bogat je hladnim izvorima i bistrim potocima, a okružena stoljetnim bukvama slavonske šume. Jedno od bitnih obilježja Jankovca su njegove šume. Zbog izuzetnih prirodnih ljepota koje nigdje više ne možemo naći u Slavoniji, Jankovac je 1955. godine proglašen zaštićenom park-šumom. Ime izletišta Jankovac kao i Jankovačkih jezera veže se za ime grofa Josipa Jankovića. Do Jankovca vodi cesta Velika – Jankovac, a moguće je doći i pješke brojnim planinarskim stazama. Park-šuma Jankovac sadrži brojne izuzetne prirodne fenomene, dvije manje spilje i jankovački slap. Zbog obilja vode i svoje visine, slap pruža veličanstveni prizor, jedinstven na području Slavonije, posebice za jake zime kada se zamrzava u atraktivan ledeni stup. Centralni dio park-šume, odnosno glavni prostor okupljanja svih posjetilaca i izletnika je planinarski dom osječkih planinara s velikom livadom ispred. Dom je obnovljen i u punoj je funkciji. Južno od doma nalaze se dva umjetna jezera, stepenasto jedno iznad drugog, koja ispunjavaju gotovo čitavu dolinu. Okolna stoljetna stabla odražavaju se na površini jezera što gorskoj dolini daje poseban ugođaj.

Slika 16. Jankovac

Izvor: <https://tz-cacinci.hr/izletiste-jankovac/>

6. ANALIZA TURISTIČKIH SUBJEKATA VIROVITIČKO- PODRAVSKE ŽUPANIJE

Analiza turističkih subjekata Virovitičko-podravske županije obuhvaća pet ruralnih objekata: OPG Šimatić, Pustara Višnjica, Zlatni klas Pitomača, Lovačka kuća Jošavac i Agroturizam – odmor u zelenom. To su poljoprivredna gospodarstva koja se bave ruralnim turizmom te nude razne sadržaje i aktivnosti u prirodi svojim posjetiteljima.

6.1. OPG Šimatić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo smješteno je 50 metara od jezera. Idealno je odredište za izlete, za ljude koji žele nešto više od obične svakodnevnice. U autentičnom ambijentu, može se uživati u prekrasnom prirodnom okruženju i svježem zraku, daleko od urbanog načina života. U prirodi spremaju domaće specijalitete kontinentalne kuhinje koji uz vrhunsku kapljicu u potpunosti zadovoljavaju sva gastronomska očekivanja.

Slika 17. OPG Šimatić

Izvor: <https://tzgorahovica.hr/2018/07/06/452/>

6.2. Pustara Višnjica

Na mjestu nekadašnje pustare danas se prostire agro-turističko imanje Višnjica s bogatom ruralnom baštinom. Uređeno u skladu s tradicijom nekadašnjih naselja bezemljaša, tzv. „pusta” predstavlja jedinstven primjer obnove gospodarske baštine prošlih stoljeća u Slavoniji. Smješteno u pitomoj ravnici između obronaka Papuka i rijeke Drave pruža oazu mira za sve one željne opuštanja i rekreacije.

Slika 18. Pustara Višnjica

Izvor: <http://visnjica.hr/o-nama/>

6.3. Zlatni klas Pitomača

U malom selu Otrovanec nalazi se OPG Zlatni klas, atraktivno mjesto za sve generacije. Izgled imanja s restoranom slikovit je prikaz tradicionalne podravske arhitekture s mnoštvom detalja od drveta u etnoambijentu okućnice. Osnovna ponuda kuhinje okrenuta je tradicionalnim jelima, s naglaskom na zaboravljene recepte od koprive, jela od buče, slatkovodne ribe na mnogo načina te vegetarijansku kuhinju. Za goste nude konjičke aktivnosti u smislu škole jahanja, terenskog jahanja, vožnje kočijom, a u zimskim mjesecima i vožnje konjskim saonicama. Imanje nudi i prikaz brojnih starih zanata, pa tako postoji kovačnica, tkalački stan i ručni mlin za mljevenje brašna, a ovisno o interesu grupe nude i prezentacije uživo.

Slika 19. Zlatni klas Pitomača

Izvor: <http://www.zlatni-klas.hr/>

6.4. Lovačka kuća Jošavac

Kuća za odmor nalazi se unutar državnog otvorenog lovišta X / 5 Jasenovača istočno od grada Slatine. Komforno je i funkcionalno namještena, s naglašenom tradicijom slavonskoga kraja. Turistička ponuda upotpunjena je restoranom u čijoj su ponudi uglavnom jela od divljači i tradicionalna slavonska jela. U blizini kuće je park s prostorom za odmor i roštilj, a za goste u lovnom turizmu i čeka te kavezi za lovačke pse.

Slika 20. Lovačka kuća Jošavac

Izvor: <https://josavac.hr/smjestaj-u-slatini/kuca-za-odmor/>

6.5. Agroturizam – odmor u zelenom

Odmor u zelenom je lijepo uređena kuća za odmor u selu Duzluk, u Parku prirode Papuk, udaljena svega 200 m od turističkog kompleksa jezero Orahovica, popularnog ljetnog kupališta. Kuća ima veliko ograđeno dvorište s uređenim travnjakom, parkiralištem i sjenicom s pečenjarom. Postoji mogućnost organizacije raznih rekreativnih aktivnosti uz prethodnu najavu: biciklističke ture, jahanje, pecanje i sl. U bližoj okolini vrijedi posjetiti ruševine srednjovjekovnog Ružica Grada iz 13. st., prelijepi vidikovac, zatim manastir Sv. Nikole iz 16. st. te biciklističke i planinarske staze parka prirode.

Slika 21. Agroturizam – odmor u zelenom

Izvor: <https://tzgorahovica.hr/odmor-u-zelenom/>

7. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE SUBJEKATA VIROVITIČKO- PODRAVSKE ŽUPANIJE

U provedenoj anketi sudjelovalo je pet ruralnih objekata na području Virovitičko-podravске županije: OPG Šimatić, Lovačka kuća Jošavac, Agroturizam – odmor u zelenom, Zlatni klas Pitomača i Pustara Višnjica. Na samom početku ankete postavljaju se općenita pitanja, pa tako saznajemo sljedeće informacije o ruralnim objektima:

Objekt Zlatni klas Pitomača nastao je 1977., što je ista godina u kojoj se rodio trenutni vlasnik objekta. Vlasnik objekta je muška osoba koja ima završenu visoku stručnu spremu, a osim njega kućanstvo broji još šest članova te su svi oni zaposleni u objektu.

Lovačka kuća Jošavac je osnovana 2003. godine. Trenutni vlasnik ruralnog objekta je muška osoba, rođena 1965. godine. Vlasnik ima završenu višu stručnu spremu. Nema nijednog člana kućanstva, ali je zaposlio članove svoje obitelji u ruralnom objektu.

Pustara Višnjica je osnovana 2005. godine. Vlasnik ovog objekta je žena, rođena 1953. godine. Vlasnica objekta ima završenu visoku stručnu spremu, a u objektu nema nijednog člana obitelji kao zaposlenika niti ima druge članove kućanstva.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Šimatić nastalo je 2007. godine. Vlasnik ruralnog objekta je žena sa srednjom stručnom spremom, rođena 1949. godine. Osim nje, imaju još dva člana kućanstva, ali niti jedan nije zaposlen u ruralnom objektu.

Agroturizam – odmor u zelenom osnovan je 2009. godine. Vlasnik objekta je muška osoba, rođena 1956. godine, koja ima završenu srednju stručnu spremu. To kućanstvo broji još dva člana, no niti jedan nije zaposlen u objektu.

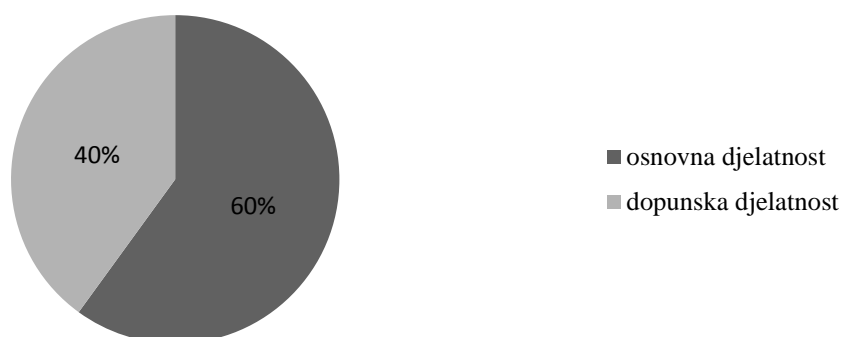
Tablica 3. Raspodjela ruralnih objekata po registriranoj djelatnosti

Obrt	Poduzeće (d.o.o., d.d.)	Privatni iznajmljivači	Seljačko gospodarstvo
Zlatni klas Pitomača	Lovačka kuća Jošavac Pustara Višnjica	Agroturizam – odmor u zelenom	OPG Šimatić

Izvor: izrada autorice

Iz tablice je vidljivo kako su objekti registrirani po djelatnosti. Zlatni klas Pitomača jedini je objekt registriran kao obrt. Lovačka kuća Jošavac i Pustara Višnjica registrirani su kao poduzeće. Dok je Agroturizam – odmor u zelenom registriran kao privatni iznajmljivač, a OPG Šimatić kao seljačko gospodarstvo.

Ugostiteljstvo (turizam) kao:

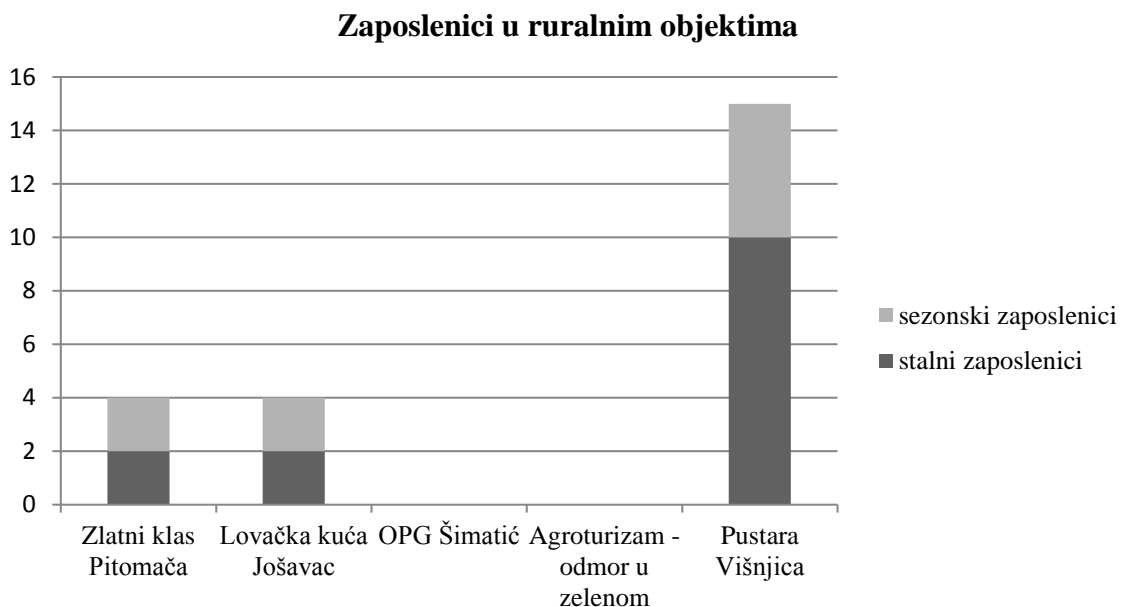

Grafikon 1. Ugostiteljstvo (turizam) kao osnovna ili dopunska djelatnost

Izvor: izrada autorice

Iz ankete saznajemo da tri ruralna objekta imaju ugostiteljstvo, odnosno turizam registriran kao osnovnu djelatnost, a to su: Zlatni klas Pitomača, Lovačka kuća Jošavac i Pustara Višnjica. Dok OPG Šimatić i Agroturizam – odmor u zelenom, ugostiteljstvo imaju registrirano pod dopunsku djelatnost. Objekti koji imaju ugostiteljstvo registrirano kao

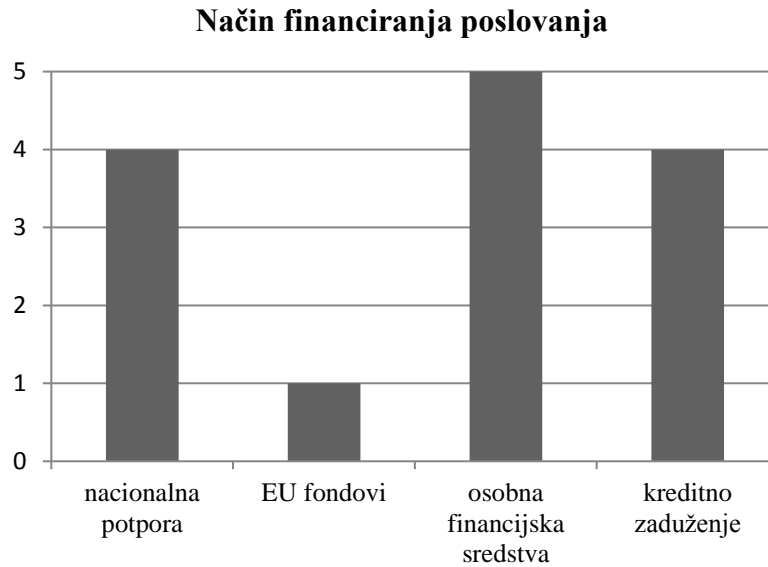
osnovnu djelatnost također nude i uslugu prehrane u svom objektu, dok oni koji ju imaju registriranu kao dopunsku djelatnost ne nude tu uslugu.

Grafikon 2. Zaposlenici u ruralnim objektima

Izvor: izrada autorice

Analizom provedenih anketa vidljivo je da OPG Šimatić i Agroturizam – odmor u zelenom nemaju stalne djelatnike niti zapošljavaju sezonske radnike. Dok ruralni objekti Zlatni klas Pitomača i Lovačka kuća Jošavac imaju po dva stalna djelatnika te svatko od njih zapošljava po dva sezonska radnika. Ruralni objekt Pustara Višnjica ima najviše zaposlenih, njih 10 te svake godine zapošljavaju otprilike 5 – 10 sezonskih djelatnika.

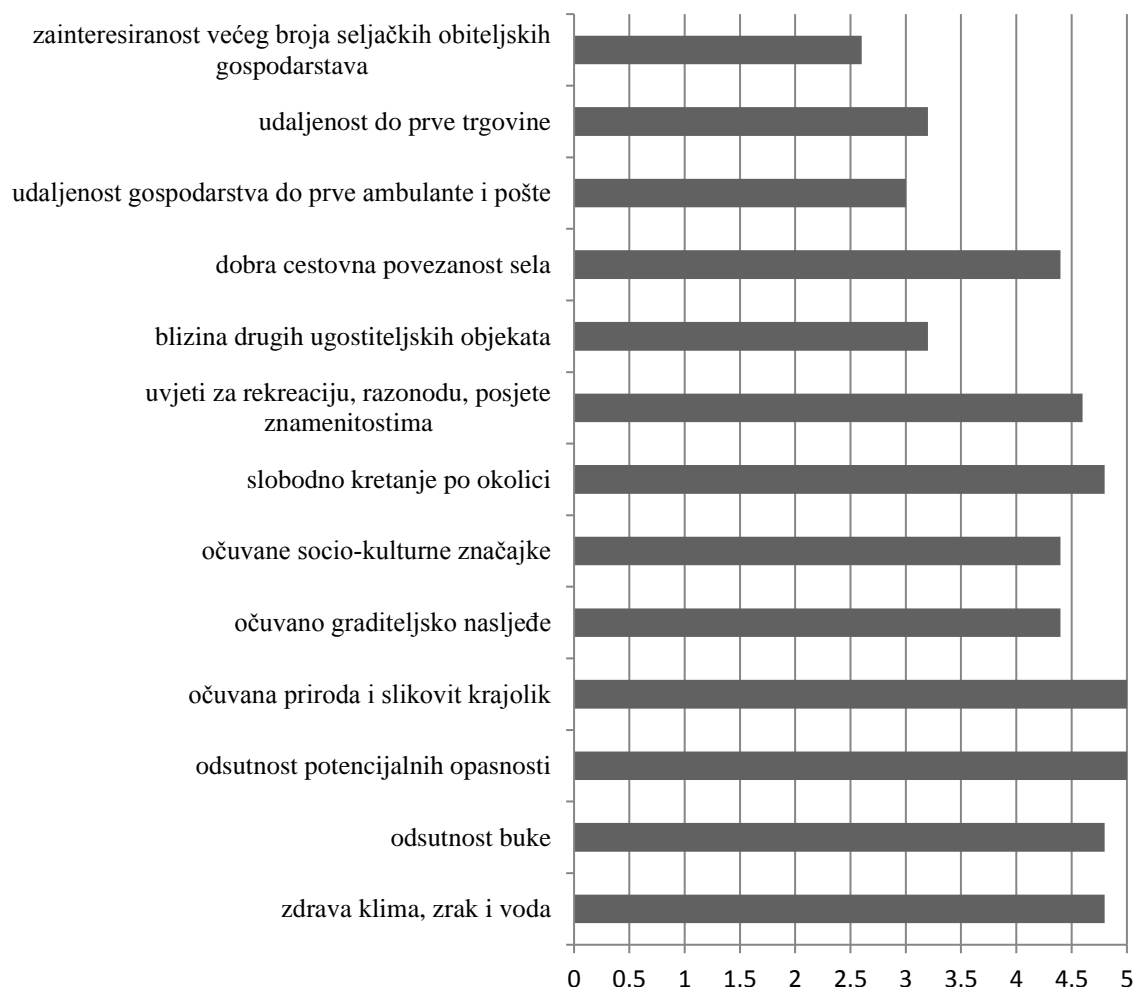

Grafikon 3. Način financiranja poslovanja

Izvor: izrada autorice

Prilikom osnivanja svi su objekti koristili osobna financijska sredstva, a četiri objekta su se, uz osobna sredstva i kreditno zadužili. Za poslovanje objekta samo jedan od pet objekata nije ostvario nacionalnu ili županijsku potporu, dok je jedino Lovačka kuća Jošavac ostvarila potporu iz fondova EU Programa Ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine.

Prosječna ocjena turističkih atraktivnosti u okruženju ruralnih objekata

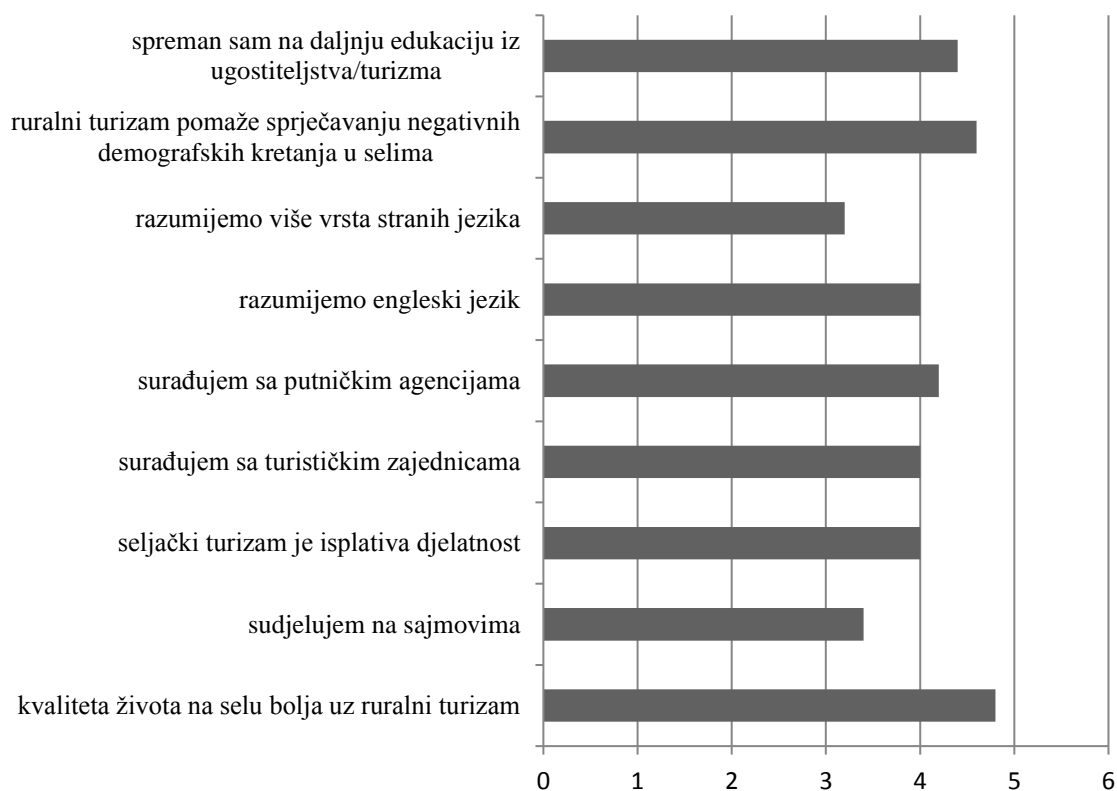

Grafikon 4. Turističke atraktivnosti u okruženju ruralnih objekata

Izvor: izrada autorice

Svi objekti su značajke poput prirodnog okruženja (zdravu klimu, zrak i vodu; odsutnost buke; očuvana priroda i slikovit krajolik), sigurnost (odsutnost opasnosti poput mina), kulturnu baštinu (graditeljsko nasljeđe, socio-kulturalne značajke, znamenitosti), slobodno kretanje po okolici i mogućnost rekreacije te cestovnu dostupnost sela ocijenili visokom ocjenom kod procjene turističkih atraktivnosti okruženja njihovih gospodarstava.

Važnost pojedinih činitelja

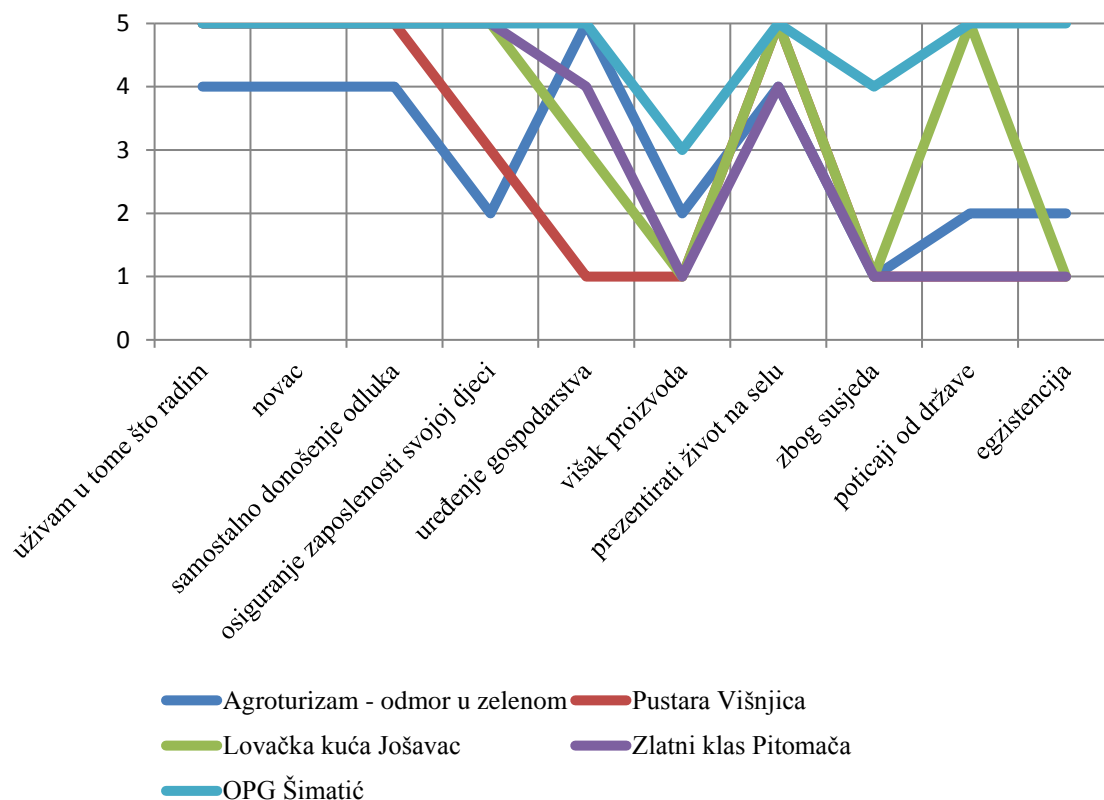
Grafikon 5. Mišljenje ruralnih objekata o važnosti pojedinih činitelja

Izvor: izrada autorice

Svi objekti su se složili da je kvaliteta života na selu bolja uz aktiviranje ruralnog turizma te da je ruralni turizam jedan od oblika sprječavanja negativnih demografskih kretanja u selima. Svi objekti su također uključeni u promicanje seljačkog turizma, Zlatni klas Pitomača i OPG Šimatić kroz sudjelovanje na raznim sajmovima gdje prezentiraju svoja gospodarstva; sva gospodarstva osim OPG Šimatić imaju suradnju s turističkim zajednicama, a svih pet gospodarstava ostvaruje suradnju s putničkim agencijama.

Lovačka kuća Jošavac jedina je u kojoj radnici razumiju samo engleski jezik te ne znaju ni jedan drugi strani jezik. Zaposlenici OPG-a Šimatić i Pustare Višnjice donekle razumiju druge strane jezike, osim engleskog. Zlatni klas Pitomača i Agroturizam–odmor u zelenom smatraju da imaju visoku razinu znanja engleskog i drugih stranih jezika.

Motiv bavljenja ruralnim turizmom

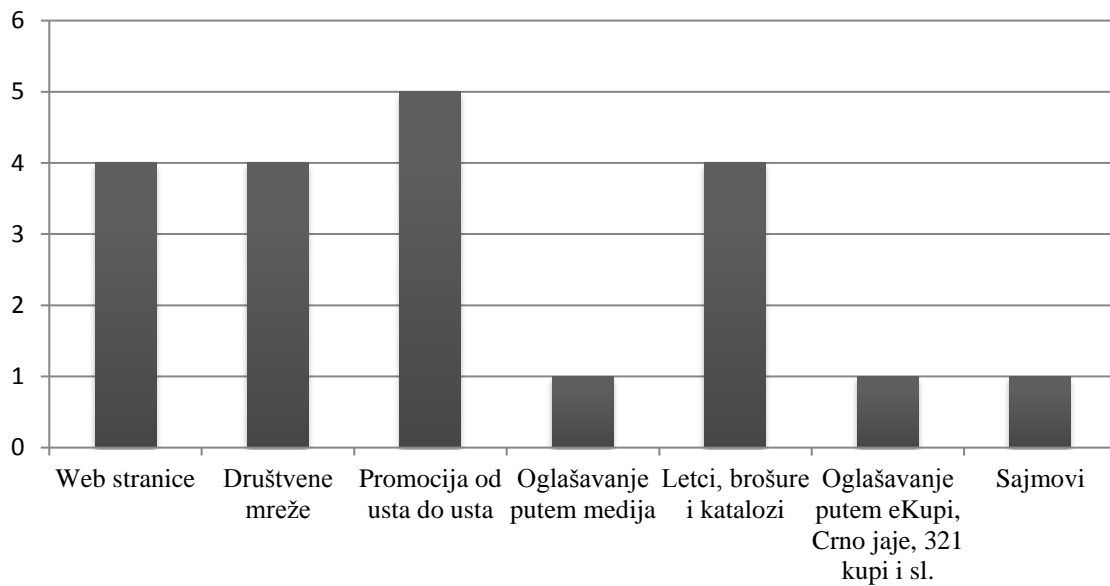
Grafikon 6. Motiv bavljenja ruralnim turizmom

Izvor: izrada autorice

Kao tri bitna motiva svi objekti navode uživanje u tome što rade, samostalnost donošenja odluka te profit. Svim vlasnicima objekata je također bilo bitno predstaviti život na selu te rado razgovaraju s ljudima.

Objekti su se većinski složili da postoji nedostatak stručnih savjetodavnih službi, prodaja i naplata proizvoda i usluga je otežana te da su zakonodavne i administrativne prepreke nedostatne i velike. Samo jedan ruralni objekt nije zadovoljan poslovanjem te razmišlja o zatvaranju gospodarstva.

Promotivne aktivnosti

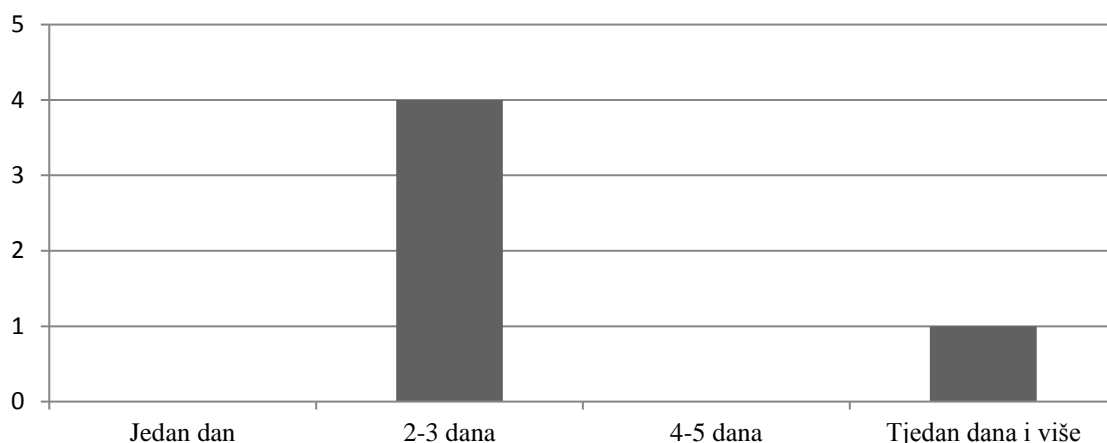

Grafikon 7. Promotivne aktivnosti koje se primjenjuju na gospodarstvu

Izvor: izrada autorice

Promotivne aktivnosti koje se najčešće primjenjuju su promocija od usta do usta i promotivni materijali (u obliku letaka, brošura i kataloga) te neki oblik digitalnog marketinga (web stranice i društvene mreže). Oglašavanje putem stranica poput Crno jaje, eKupi i 321 kupi ima tek jedno gospodarstvo, kao i oglašavanje na sajmovima.

Koliko se dugo gosti zadržavaju u ruralnim objektima

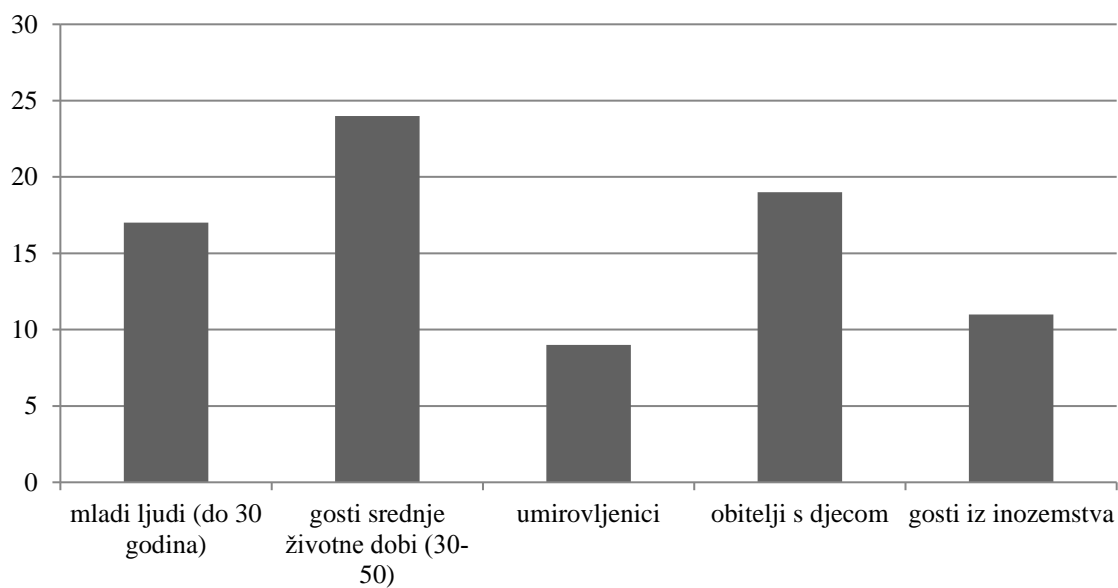
Grafikon 8. Vrijeme koliko se gosti zadržavaju u objektu

Izvor: izrada autorice

Gosti se u objektima Lovačka kuća Jošavac, Pustara Višnjica, Agroturizam – odmor u zelenom i Zlatni klas Pitomača zadržavaju u prosjeku dva do tri dana, jedino u objektu OPG Šimatić gosti provode po tjedan dana i više.

U objektima Agroturizam – odmor u zelenom i Pustara Višnjica kapaciteti s kojima raspolažu su nedostatni, te su jedini objekti na čijim gospodarstvima se mogu kupiti suveniri ili prigodno ambalažirani prehrambeni proizvodi njihovih ili obližnjih gospodarstava. Zlatni klas Pitomača zadovoljava potražnju raspoloživim kapacitetima, dok kapaciteti u Lovačkoj kući Jošavac i OPG-u Šimatić nisu u potpunosti iskorišteni.

Gosti ruralnih objekata

Grafikon 9. Gosti ruralnih objekata

Izvor: izrada autorice

Svi navode goste srednje životne dobi (30 – 50) kao najzastupljenije, dok umirovljenike navode kao najmanje zastupljene goste u ruralnim objektima. Kada se uzmu svi rezultati gospodarstava zbrojno, može se vidjeti da gosti srednje životne dobi te obitelji s djecom najviše posjećuju ruralne objekte, odnosno da se najviše zanimaju oko seoskog turizma.

Tablica 4. Prije odluke bavljenja seoskim turizmom

	da	djelomično	ne
Imao sam točno određen plan i ideju.	3	1	1
Imao sam formalno izrađen poslovni plan.	0	4	1
Imao sam samo financijski plan.	0	4	1
Preuzeo sam već postojeći posao.	1	0	4
Nisam konkretno znao u što se upuštam.	0	3	2
Nisam bio dovoljno dobro upoznat sa zakonskom regulativom.	0	3	2

Izvor: izrada autorice

Samo objekt OPG Šimatić nije imao pripremljeno točno određenu ideju, poslovni i financijski plan. Nitko od njih nije bio u potpunosti upoznat sa zakonskim regulativama i u što se točno upuštaju. Sve su novootvoreni objekti, jedino je vlasnik Zlatnog klasa Pitomača preuzeo već postojeći posao.

Tablica 5. Angažirana potrebna profesionalna radna snaga

	da	djelomično	ne
majstori, građevinari ili arhitekti	4	1	0
etnolozi	0	1	4
ekonomski stručnjaci	1	1	3
stručnjaci za hortikulturu	0	2	3
stručnjaci za ugostiteljstvo	1	1	3

Izvor: izrada autorice

Za vrijeme poslovanja gospodarstva, svi su angažirali profesionalnu radnu snagu pri adaptaciji i rekonstrukciji tradicionalnih objekata (majstore, građevinare i arhitekta). Pustara Višnjica je u svoje poslovanje uključivala potrebnu profesionalnu snagu na području ekonomije i ugostiteljstva te stručnjake za hortikulturu po potrebi, dok je Agroturizam – odmor u zelenom često uključivao etnologe u svoje poslovanje, a stručnjake na područjima ekonomije, hortikulture i ugostiteljstva po potrebi. Ostali ruralni objekti nisu uključivali stručnjake iz navedenih područja.

Svi vlasnici su svojim objektima velikodušno dali visoke ocjene za gostoprimstvo, pažnju prema gostima, ljubaznost, osjećaj za diplomaciju, nadarenost za improvizaciju, strpljenje i smirenost. Svi su se također složili da ruralni turizam u Hrvatskoj ima velikih potencijala te da treba postojati veća angažiranost države kroz poticaje i savjetodavnu službu te su potvrdili kako su svi spremni za daljnju edukaciju iz ugostiteljstva/turizma. Iako nitko od objekata ne planira novo zapošljavanje na svom gospodarstvu, svi imaju neke ideje kako osmisliti novu ponudu i profilirati se u budućnosti, dok neki imaju i velike planove.

8. ZAKLJUČAK

Turistička ponuda Virovitičko-podravske županije je raznolika. Brojna su prirodna bogatstva županije, povijesno kulturno nasljeđe i mineralne sirovine. Prirodne ljepote poput Orahovice i Park prirode Papuk na kojem se smjestio i prekrasan Jankovac zaslužuju i imaju posebnu pažnju turističkih zajednica. Kako je Park prirode Papuk uvršten na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine u Hrvatskoj, uzdignuo je ovu županiju na jednu višu stepenicu na putu do prepoznatljivosti njezinih ljepota.

Zainteresiranost za ruralni turizam raste što je vidljivo po rastu broja dolazaka u zadnjih nekoliko godina, no nažalost prema trenutnom stanju u županiji ne postoje kapaciteti i sadržaji za sve njih.

Vlasnici turističkih ruralnih objekata: Lovačka kuća Jošavac, OPG Šimatić, Pustara Višnjica, Agroturizam – odmor u zelenom i Zlatni klas Pitomača primjer su kako iskoristiti potencijale koje pruža priroda. Većim ulaganjima, promocijom, potporama EU fondova, novim idejama, širenjem poslovanja te većom angažiranošću i ovi ruralni objekti mogu napredovati te postati ogledni primjeri pravih poduzetnika Virovitičko-podravske županije. Po svim parametrima taj ogroman potencijal županije nije dovoljno iskorišten. Čak i tih pet objekata koji se bave ruralnim turizmom nisu dovoljno upoznati sa osnovnom djelatnošću, administrativnim poslovima, zakonskim regulativama niti imaju podršku kako bi došli do traženih informacija. Osječko-baranjska županija broji 36 objekata koji se bave ruralnim turizmom, Vukovarsko-srijemska, koja je površinom slična Virovitičkoj, ima 19 turističkih ruralnih objekata, a Virovitičko-podravska, uz svu prirodnu ljepotu i bogato kulturno nasljeđe broji poražavajućih pet turističkih objekata što je izuzetno malo s obzirom na mogućnosti. Kroz veće potpore s državne i županijske strane te većom motivacijom stanovnika za upuštanje u poduzetničke pothvate, ova županija može iskoristiti svoj puni potencijal te postati jedna od glavnih turističkih destinacija u Republici Hrvatskoj.

9. POPIS LITERATURE

1. Kukuljević S. (2016.): Turistička i sportska ponuda Virovitičko-podravске županije, Međimursko veleučilište u Čakovcu, Čakovec
2. Hrvatska gospodarska komora, katalog ruralnog turizma: www.hgk.hr (17.09.2018.)
3. Hrvatska turistička zajednica, katalog turizam u brojkama, 2012. – 2017.:
<https://www.htz.hr/hr-HR/informacije-o-trzistima/turizam-u-brojkama> (16.10.2018.)
4. Službena stranica Virovitičko-podravске županije: www.hgk.hr (24.09.2018.)
5. Turistička zajednica Virovitičko-podravске županije: <http://www.tzvpz.hr> (24.09.2018.)
6. Grad Orahovica: <http://www.orahovica.hr/turizam> (24.09.2018.)
7. Turistička zajednica općine Čačinci:
<https://tz-cacinci.hr/izbor-iz-turisticke-ponude/izletiste-jankovac/> (24.09.2018.)
8. Papuk geopark:
https://www.papukgeopark.com/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=69&lang=hr (24.09.2018.)
9. Grad Virovitica: <http://www.virovitica.hr/> (04.10.2018.)
10. Grad Slatina: <http://www.slatina.hr/> (04.10.2018.)
11. Turistička zajednica grada Orahovice, OPG Šimatić:
<https://tzgorahovica.hr/2018/07/06/452/> (04.10.2018.)
12. Turistička zajednica grada Orahovice, Agroturizam – odmor u zelenom:
<https://tzgorahovica.hr/odmor-u-zelenom/> (04.10.2018.)
13. Pustara Višnjica: <http://visnjica.hr/> (04.10.2018.)
14. Zlatni klas Pitomača: <http://www.zlatni-klas.hr/> (04.10.2018.)
15. Lovačka kuća Jošavac: <https://josavac.hr/> (04.10.2018.)

16. Grad Orahovica, Ferragosto Jam 11 oduševio tisuće posjetitelja na „Jezeru”:

<http://www.orahovica.hr/posljednje-vijesti/4370-ferragosto-jam-11-odusevio-tisuce-posjetitelja-na-jezeru> (16.10.2018.)

17. Park prirode Papuk, Park prirode Papuk bilježi novi rekord: na Jankovcu u ovoj godini više od 25.000 posjetitelja: <http://pp-papuk.hr/novosti/park-prirode-papuk-biljezi-novi-rekord-na-jankovcu-u-ovoj-godini-vise-od-25-000-posjetitelja/> (16.10.2018.)

10. SAŽETAK

Turistička ponuda Virovitičko-podravske županije je raznolika. Brojna su prirodna bogatstva županije, kao na primjer Orahovica i Park prirode Papuk koji privlače posebnu pažnju. Kako je Park prirode Papuk uvršten na UNESCO-v popis svjetske baštine u Hrvatskoj, uzdignuo je ovu županiju na jednu višu razinu na putu do prepoznatljivosti. Zainteresiranost za ruralni turizam raste što je vidljivo po rastu broja dolazaka u zadnjih nekoliko godina. Vlasnici turističkih ruralnih objekata: Lovačka kuća Jošavac, OPG Šimatić, Pustara Višnjica, Agroturizam – odmor u zelenom i Zlatni klas Pitomača primjer su kako iskoristiti potencijale koje pruža priroda. Većim ulaganjima, promocijom, potporama EU fondova, novim idejama, širenjem poslovanja te većom angažiranošću i ovi ruralni objekti mogu napredovati te postati ogledni primjeri pravih poduzetnika. Po svim parametrima taj ogroman potencijal županije nije dovoljno iskorišten, a jedan od dokaza toga je samo pet turističkih ruralnih objekata što je izuzetno malo s obzirom na mogućnosti. Kroz veće potpore s državne i županijske strane te većom motivacijom stanovnika za upuštanje u poduzetničke pothvate, ova županija može iskoristiti svoj puni potencijal te postati jedna od glavnih turističkih destinacija u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: Virovitičko-podravska županija, ruralni turizam, Papuk, ruralni objekti

11. SUMMARY

The tourist offer of Virovitica-Podravina County is diverse. County is rich with numerous nature beauties, such as Orahovica and Nature Park Papuk, which are getting special attention from all over the world. Since Nature Park Papuk was included in the UNESCO World Heritage list in Croatia, it elevated this county to a higher level on its way to recognizability. In the last couple of years, number of arrivals has been growing so it's evident that the interest in rural tourism is increasing. Owners of tourist rural buildings: The hunting lodge Jošavac, OPG Šimatić, Pustar Višnjica, Agrotourism – a vacation in the green and the Golden Class Pitomača are great examples of how to take advantage of the potential provided by the nature. With larger investments, well placed promotion, EU funds, new ideas, business expansion and greater engagement, these rural buildings can be even bigger and become a great example of rural entrepreneurs. This enormous potential of the county has not been completely utilized, and one of the evidences of this is only five rural tourist facilities which is exceptionally small considering the possibilities. With better support from country and county and greater motivation of residents to venture into business, this county can fulfill its potential and become one of the top tourist destinations in Croatia.

Key words: Virovitica-Podravina county, rural tourism, Papuk, rural facilities

12. POPIS TABLICA

Tablica 1. Dolasci turista po godinama.....	8
Tablica 2. SWOT analiza Virovitičko-podravske županije.....	9
Tablica 3. Raspodjela ruralnih objekata po registriranoj djelatnosti.....	29
Tablica 4. Prije odluke bavljenja seoskim turizmom.....	38
Tablica 5. Angažirana potrebna profesionalna radna snaga	38

13. POPIS SLIKA

Slika 1. Grad Virovitica.....	6
Slika 2. Grad Slatina.....	7
Slika 3. Orahovačko jezero.....	11
Slika 4. Ružica grad.....	12
Slika 5. Stari grad.....	13
Slika 6. Orahovačko proljeće.....	14
Slika 7. Crkva Našašća sv. Križa.....	15
Slika 8. Vodenica.....	16
Slika 9. Stari orahovački podrum.....	17
Slika 10. Crkva Sv. Lovre.....	18
Slika 11. Manastir Sv. Nikole.....	19
Slika 12. Park prirode Papuk.....	20
Slika 13. Rupnica.....	21
Slika 14. Sekulinačke planine.....	22
Slika 15. Bukovo stablo s gljivama Catinella olivacea.....	22
Slika 16. Jankovac.....	23
Slika 17. OPG Šimatić.....	24
Slika 18. Pustara Višnjica.....	25
Slika 19. Zlatni klas Pitomača.....	26
Slika 20. Lovačka kuća Jošavac.....	26
Slika 21. Agroturizam – odmor u zelenom.....	27

14. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Ugostiteljstvo (turizam) kao osnovna ili dopunska djelatnost	29
Grafikon 2. Zaposlenici u ruralnim objektima	30
Grafikon 3. Način financiranja poslovanja	31
Grafikon 4. Turističke atraktivnosti u okruženju ruralnih objekata	32
Grafikon 5. Mišljenje ruralnih objekata o važnosti pojedinih činitelja	33
Grafikon 6. Motiv bavljenja ruralnim turizmom	34
Grafikon 7. Promotivne aktivnosti koje se primjenjuju na gospodarstvu	35
Grafikon 8. Vrijeme koliko se gosti zadržavaju u objektu	36
Grafikon 9. Gosti ruralnih objekata	37

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Sveučilišni diplomski studij, smjer Agroekonomika

Diplomski rad

Potencijal ruralnog turizma Virovitičko-podravske županije
Kristina Čujić

Sažetak: Turistička ponuda Virovitičko-podravske županije je raznolika. Brojna su prirodna bogatstva županije, kao na primjer Orahovica i Park prirode Papuk koji privlače posebnu pažnju. Kako je Park prirode Papuk uvršten na UNESCO-v popis svjetske baštine u Hrvatskoj, uzdignuo je ovu županiju na jednu višu razinu na putu do prepoznatljivosti. Zainteresiranost za ruralni turizam raste što je vidljivo po rastu broja dolazaka u zadnjih nekoliko godina. Vlasnici turističkih ruralnih objekata: Lovačka kuća Jošavac, OPG Šimatić, Pustara Višnjica, Agroturizam – odmor u zelenom i Zlatni klas Pitomača primjer su kako iskoristiti potencijale koje pruža priroda. Većim ulaganjima, promocijom, potporama EU fondova, novim idejama, širenjem poslovanja te većom angažiranošću i ovi ruralni objekti mogu napredovati te postati ogledni primjeri pravih poduzetnika. Po svim parametrima taj ogroman potencijal županije nije dovoljno iskorišten, a jedan od dokaza toga je samo pet turističkih ruralnih objekata što je izuzetno malo s obzirom na mogućnosti. Kroz veće potpore s državne i županijske strane te većom motivacijom stanovnika za upuštanje u poduzetničke pothvate, ova županija može iskoristiti svoj puni potencijal te postati jedna od glavnih turističkih destinacija u Republici Hrvatskoj.

Rad je izrađen pri: Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Mentor: izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić

Broj stranica: 53

Broj grafikona i slika: 30

Broj tablica: 5

Broj literaturnih navoda: 0

Broj priloga: 8

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: Virovitičko-podravska županija, ruralni turizam, Papuk, ruralni objekti

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. prof.dr.sc. Jadranka Deže, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec

Rad je pohranjen u: Knjižnica Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilištu u Osijeku, Kralja Petra Svačića 1d.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
University Graduate Studies, Agroecconomics course

Graduate thesis

The potential of rural tourism in Virovitica-Podravina county
Kristina Čujić

Abstract: The tourist offer of Virovitica-Podravina County is diverse. County is rich with numerous nature beauties, such as Orahovica and Nature Park Papuk, which are getting special attention from all over the world. Since Nature Park Papuk was included in the UNESCO World Heritage list in Croatia, it elevated this county to a higher level on its way to recognizability. In the last couple of years, number of arrivals has been growing so it's evident that the interest in rural tourism is increasing. Owners of tourist rural buildings: The hunting lodge Jošavac, OPG Šimatić, Pustar Višnjica, Agrotourism – a vacation in the green and the Golden Class Pitomača are great examples of how to take advantage of the potential provided by the nature. With larger investments, well placed promotion, EU funds, new ideas, business expansion and greater engagement, these rural buildings can be even bigger and become a great example of rural entrepreneurs. This enormous potential of the county has not been completely utilized, and one of the evidences of this is only five rural tourist facilities which is exceptionally small considering the possibilities. With better support from country and county and greater motivation of residents to venture into business, this county can fulfill its potential and become one of the top tourist destinations in Croatia.

Thesis performed at: Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Mentor: Ph.D. Tihana Sudarić, associate professor

Number of pages: 53

Number of figures: 30

Number of tables: 5

Number of references: 0

Number of appendices: 8

Original in: Croatian

Key words: Virovitica-Podravina county, rural tourism, Papuk, rural facilities

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. Ph.D. Jadranka Deže, full professor, president
2. Ph.D. Tihana Sudarić, associate professor, mentor
3. Ph.D. Ljubica Ranogajec, full professor, member

Thesis deposited at: Library, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Kralja Petra Svačića 1d.